

Encara en els Ss. XVII o XVIII, hi havia un jutge, Llorenç Rosillo (ens explica Cavanilles, I, 200-201) per presidir aquestes discussions i obres. El nom de la sèquia deu venir d'aqueixos privilegis i defenses tan discutits.

Els moriscos pronunciaven vulgarment la *-m* final àrabica com *-n*, segons vaig deixar demostrat en *EntreDL* III, 104: *muqáddem* > *almogatèn*, *ħaššúm* > *ħabún/cotxó*, *ġammâm* > *gamena* (*DECat* IV, 323b1-6). També, doncs, es diria *ħurún*, amb el mateix sentit de 'privilegis' o 'prohibicions', car d'aquí deu venir el nom del Tossalet de *Forú*, que vaig registrar en el te. de Vilafranca del Maestrat (1961, XXIX, 46.10); potser a causa de les disputes que, sobre l'aprofitament del terreny d'aquesta vall, tenien secularment els ramaders amb els pagesos, com ens informa Cavanilles (I, 71).

La Fos, V. *La Fou*

LA FOSCA

La Fosca, platja del terme de Palamós (Baix Empordà) (XIII, 115). Es troba documentada l'any 1362: *in plagia vocata ça Fosca* (Alsius, *Nomenclator*, s. v. Palamós). L'adj. *fosc* substantivat.

PRON. MOD.: *lə fóska*, oït per Casacuberta a Palfrugell (c. 1920).

Vall Fosca, vall del Pallars Jussà, a la capçalera del Flamicell. És dominada pels grans cims dels Pirineus axials (Peguera, Montirroi, Montsent). Acaba al congost d'Eriñyà.

FOSSA

Puig de la Fossa del Gegant, cim de 2805 m. alt. de la línia de crestes que separa el Conflent (Vall de Carança) del Ripollès (Comes de Noucreus i de Vaca). El camí d'Ull-de-Ter a Núria, hi passa gairebé pel cim.

Les Fosses, masia i molí entre el terme de Sant Boi i el de Sant Martí de Sobremunt (Osona) (*DECat* IV, 40 47b55-58).

Pla de les Fosses, en el terme d'Ares del Maestrat (Alt Maestrat) (XXVIII, 83.8).

Coll de Fosses i *Corral del Coll de Fosses*, en el terme de Santa Magdalena de Polpís (Baix Maestrat) (XXVIII, 198.12; 200.10).

DERIV.

Coll des Fossar, partida del terme de Caimari (Mallorca) (XL, 70.13; Mapa Mascaró 5G66, que l'anomena *Es Coll Fossar*).

El Fossaret, partida del terme d'Alfarb (Ribera A. de Xúquer) (XXX, 172.10).

El Fossaret, partida del terme de Tormos (Mq. de Dénia) (XXXIV, 129.7).

Els Fossarets, partida del terme de Llíber (Mq. de Dénia) (XXXIV, 80.18).

Camí de Fossal, en el terme de Prada de Conflent (XXVI, 83.24).

El Fossalet, partida del terme de Finestrat (Marina Val.) (XXXV, 134.7).

Els Fossalets, partida del terme de Carlet (Ribera A. de Xúquer) (XXX, 180.23).

Eres de Fossat, partida del terme de Xiva de Morella (Ports) (XXVII, 158.8).

Fossado, l'últim barranc que baixa de l'Agut al SSO., en el terme d'Eriell (Vall de Boí) (*TVBoí* I, 19), amb *-o* segons la fonètica pre-catalana de Ribagorça. J. F. C.

FOSSAIS

La Barraca de Fossais, en el terme de Llutxent (Vall d'Albaida) (XXXI, 196.7).

Nom d'aspecte arcaic, de terminació clarament mossàrab. Sembla venir de *fossair(o)s* < FOSSARIOS que podia tenir el sentit de 'fossats' o el de 'cavadors, gent que cava'. J. F. C.

Fossalboraia, V. *Alboraia* *La Fossanxa*, *La Fotx*, V. *La Fou*

LA FOU, amb els seus derivats i variants

En la nostra toponímia ha deixat incomptables testimonis aquest mot de la llengua antiga (*DECat* IV, 155ss.), en el sentit de 'gola d'un avenc', i 'pas acongotat per on desemboca una petita vall o un corrent d'aigua'. És la regular prolongació catalana del ll. arcaic popular *fōce* (ll. cl. FAUCES) 'gola, gargamella'.

(1) *Pron.*: *lə fú* (XXIV, 90), en el Vallespir, formidable congost, sota Montferrer d'on surt (cap a *La Palma* i *El Sorrer*) un gros afl. esq. del Tec. S. XIX: «veynat de la Miseria, ribera de la *Fou*» (Ponsich, *Top.*, 82); «los abismes de la *Fou* al Vallespir» (Bosch de la Trinxeria, *Recorts d'Excurs.*, 79).

(2) Vall de la *Fou* a Cerdanya, te. Alp, prop de La Molina, on hi havia hagut l'antiga parròquia de Sagramorta (C. A. Torras, *Pir. Cat.* IX, 17).

(3) *La Fou de Bor*, en el te. de Bor, Cerdanya Central, agre. a Bellver, meravella natural, destruïda per un bandit a qui el règim franquista va donar la vara d'alcalde; veg. l'art. *Bor*: «un quart més amunt de Bor --- brolla una deu d'aigua molt important, coneguda amb el nom de la *Fou de Bor*: damunt mateix, a 40 m. s'obre la boca de la gran cova anomenada per la gent de l'encontrada *La Gruta de la Fou*» (Josep Colomines, en el report de les noves troballes prehistòriques fetes allí per ell i altres deixebles de Bosch Gimpera) (*AIEC* VIII, 14).

(4) En el te. de Bóixols (agre. d'Abella, Pall. Jussà): 1076: «in loco quod vocant *Fozo*» (en doc. d'Organyà, *BABL* VIII, 527).

(5) *La Fou* de Vallbona (*lə fój*, oït allí, 1925, 1932): el congost o vall profund, on l'Anoia s'obre pas entre Vallbona i Capellades.

(6) Id., paratge semblant, 18 k. més a l'O., en te. de Tous (1932).

(7) N'hi ha 3 o 4 a les muntanyes de l'extrem Sud